

“OILA VA XOTIN-QIZLAR” ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI

O. Musurmanova, I. Ismailov, Z.Sh. Alimardonov

MAHALLALARDA YETIM VA OTA-ONA QARAMOG‘IDAN MAHRUM BO‘LGAN BOLALAR BILAN ISHLASH MEXANIZMI

(metodik qo‘llanma)

“Mahalla va oila” nashriyoti
Toshkent – 2023

UO'K: 37.013.42(072)

KBK: 60.54(50')

M 91

Musurmanova O., Ismoilov I., Alimardonov Z.Sh.

Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlash mexanizmi [Matn]: metodik qo'llanma / O.Musurmanova, I.Ismoilov, Z.Sh.Alimardonov. – Toshkent: “Mahalla va oila” nashriyoti, 2023. – 76 b.

Mas'ul muharrir:

Ikmatullayev G.Z. – O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti “Xizmat faoliyatini tarbiyaviy-psixologik ta'minlash” kafedrası boshlig'ining o'rinbosari, p.f.b.f.d (PhD).

Taqrizchilar:

Muhiddinova F. – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlari doktori

Davlatov I. – Toshkent shahrida joylashgan A.P.Xlebushkin nomidagi 22-sonli Mehribonlik uyi direktorining birinchi o'rinbosari

Mazkur metodik qo'llanmada mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashning o'ziga xos jihatlari, ijtimoiy hayotga moslashtirish, kasbga yo'naltirish mexanizmlari bo'yicha olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat mazmuni yoritilgan bo'lib, bunda olg'a surilgan fikr-mulohazalar Mehribonlik uyi (oilaviy bolalar uyi) va bolalar shaharchalarida faoliyat ko'rsatayotgan tarbiyachi-pedagoglarga, mahalla fuqarolar yig'ini raisi, profilaktika (katta) inspektori, hokim yordamchisi, xotin-qizlar faoli, yoshlar yetakchisi, shuningdek, “Oqila ayollar” harakati a'zolari va boshqa mutasaddi xodimlarning faoliyatini samarali tashkil etishda shakl, usul va vositalarini takomillashtirish hamda ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda metodik manba bo'lib xizmat qiladi.

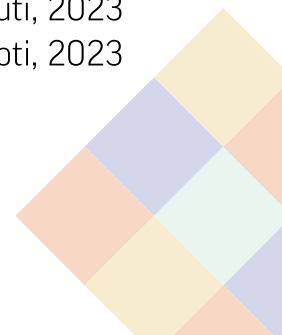
“Oila va xotin-qizlar” ilmiy-tadqiqot institutining 2023-yil 25-avgustdagi 4-sonli Ilmiy kengash qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9910-9915-0-9

© Musurmanova O., Ismoilov I., Alimardonov Z.Sh., 2023

© “Oila va xotin-qizlar” ilmiy-tadqiqot instituti, 2023

© “Mahalla va oila” nashriyoti, 2023

Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlash mexanizmi

“Albatta, har bir go'dak bu yorug' dunyoga kelar ekan, unga hamma “ota-onasi bag'rida yayrab o'ssin, baxtli-saodatli bo'lsin”, deb tilak bildiradi. Lekin taqdir taqozosi bilan ularning ayrimlari ota-ona mehridan benasib qoladi. Bunday holatda bu norasida bolalarning aslo aybi yo'q ekanini barchamiz yaxshi tushunamiz, albatta”.

Sh.M.Mirziyoyev

KIRISH

Yurtimizda azal-azaldan mahalla hayot ko'zgusi sanaladi. Mahalla orqali xalqimizning milliy qadriyatlari, urf-odatlari, an'analari avloddan avlodga o'tkaziladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganidek, “Mahalla xalq bilan davlat o'rtasidagi ko'prik bo'lishi kerak. Odamlarning quvonch-u tashvishidan doimo xabardor bo'lish mahallaning asosiy vazifasidir”. Shu bois mamlakatimizda mahalla va oila institutlarini, Yangi O'zbekiston kelajagi bo'lgan yoshlarni “Obod va xavfsiz mahalla” tamoyili hamda “Mahallabay”, “Xonadonbay” ishlash tizimi asosida har tomonlama qo'llab-quvvatlash bugungi kunning ustuvor masalalaridan biriga aylandi. Ayniqsa, muayyan sabablarga ko'ra, yetim, ota-ona qaramog'idan, yaqin kishilari mehridan mahrum bo'lgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish, ularni ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning samarali yo'lga qo'yilgani bu borada ulkan ishlar amalga oshirilayotganligidan dalolatdir.

Zotan, kelajagi buyuk davlatni bunyod qilish uchun har qanday davlatning asosiy bo'g'ini bo'lmish oilalarning mustahkamligi, uning jamiyat oldidagi asosiy funksiyalaridan biri bo'lmish tarbiyaviy vazifasini to'la-to'kis bajarishga, unda voyaga yetayotgan bolalarning to'liq oilalarda, ota-ona mehriga qonib, jamiyatning yetuk fuqarosi sifatida shakllanib ulg'ayishiga sharoit yaratish davlatning ustuvor vazifalaridan biri sifatida belgilangan. Buning uchun, eng avvalo, mahallalarda yetim, ota-ona qaramog'ida bo'lgan bolalar sonini keskin kamaytirish, ularni oilada, o'z ota-onalari quchog'ida, yaqinlari atrofida

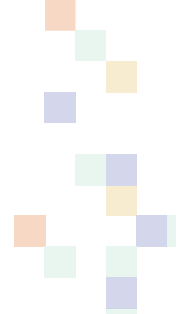

MUNDARIJA

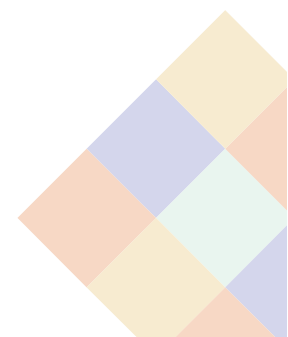
Kirish	3
Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarning o'ziga xos xususiyatlari	7
Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda mahalla raisi, yoshlar yetakchisi, profilaktika inspektori, hokim yordamchisi, xotin-qizlar faollari, "Oqila ayollar" va boshqa mutasaddilarning kasbiy kompetentligi	10
Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda mahalla raisi, yoshlar yetakchisi, profilaktika inspektori, hokim yordamchisi, xotin-qizlar faollari, "Oqila ayollar" harakati va boshqa jamoatchilik tashkilotlarining vazifalari, huquq va majburiyatlari.....	17
Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda mahalla raisining vazifalari, huquq va majburiyatlari	19
Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda yoshlar yetakchisining huquq va majburiyatlari.....	21
Yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan mahallalarda ishlashning asosiy jihatlari	33

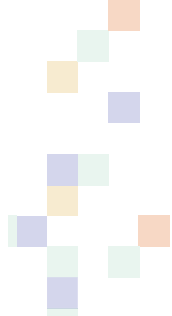

Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlash mexanizmi

Vasiylik va homiylik. Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni oila tarbiyasiga olish mexanizmi	36
Vasiylik yoki homiylikdagi shaxslarning mulkiy huquqlarini himoya qilish.....	47
Yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni oilaga tarbiyaga olish tartibi	53
Ijtimoiy yetimlik va uning oldini olishda xorij tajribasi.....	56
Yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda jamoatchilik nazoratini o'rnatish.....	60
Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarining yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar o'rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasidagi ishtiroki	64
Xulosa.....	67
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	69

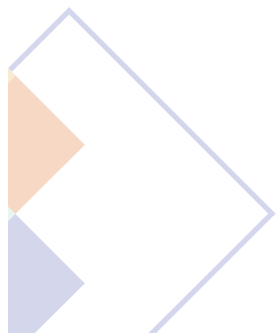
O.Musurmanova, I.Ismailov, Z.Sh.Alimardonov

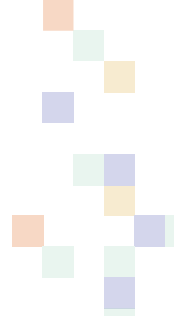
MAHALLALARDA YETIM VA OTA-ONA QARAMOG'IDAN MAHRUM BO'LGAN BOLALAR BILAN ISHLASH MEXANIZMI

(metodik qo'llanma)

“Mahalla va oila” nashriyoti
Toshkent – 2023

Nashr uchun mas'ul: **B. Mavlonov**
Muharrirlar: **U. Yunusov,**
O'. Namozova
Badiiy muharrir: **F. Sobirov**
Dizayner-sahifalovchi: **L. Abdullayev**

1940

Nashriyot ro'yxat raqami № 1043191. 24.09.2021-y.
Bosishga ruxsat etildi: 25.08.2023.
“Good Pro” garniturası. Qog'oz bichimi: 70x100 1/16
Nashriyot bosma tabog'i 8,8.
100000, Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek tumani,
M.Ismoilıy ko'chasi 1-G uy.

«Pages Print» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent, Olmazor tumani, Chimboy ko'chasi, 8-uy.

